

บทคัดย่อ

รายงานบทสังเคราะห์เรื่องการปฏิรูปสื่อนี้เป็นการสรุปในเชิงสังเคราะห์จากเอกสารการวิจัย 11 ชิ้น ซึ่งเป็นเอกสารวิจัยสนับสนุน (background paper) ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ภาพที่พึงปรารถนา และหลักการที่ควรจะเป็นของระบบสื่อ
2. โครงสร้างระบบสื่อวิทยุและโทรทัศน์
3. ตลาดหนังสือพิมพ์และการกำกับดูแลในประเทศไทย
4. สื่อดิจิทัล และเทคโนโลยีสื่อ
5. การสร้างสารสนเทศคุณภาพ
6. การพัฒนาบุคลากร
7. การกำกับดูแลโครงสร้างสื่อวิทยุและโทรทัศน์
8. การกำกับดูแลเนื้อหาโดยรัฐและการกำกับดูแลตนเองของสื่อ
9. การตรวจสอบสื่อโดยสังคม
10. สื่อสาธารณะ
11. สื่อภาคประชาชน

หัวใจที่สำคัญในการปฏิรูประบบสื่อในประเทศไทยมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. การสร้างระบบสื่อในรูปแบบใหม่ 2 กลุ่มคือ สื่อสาธารณะและสื่อชุมชน เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนที่ไม่ได้เป็นเป้าหมายของสื่อเชิงพาณิชย์ และต้องการรับข่าวสารที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ สื่อดังกล่าวจะทำหน้าที่ผลิตรายการด้านการศึกษา สารคดี การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม รายการสำหรับเด็กและเยาวชน และประชาชนที่ไม่มีกำลังซื้อ ตลอดจนรายการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่างๆ
2. การสร้างกลไกในการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาสังคม ในรูปขององค์กรที่ทำงานอย่างมืออาชีพ ซึ่งจะตรวจสอบสื่อประเภทต่างๆ ทั้งในด้านโครงสร้าง เช่น ผลประโยชน์ทางธุรกิจของสื่อ และเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ แล้วนำเสนอผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อสังคมอย่างเป็นประจำ
3. การสร้างกลไกของการกำกับดูแลโดยรัฐ ในประเด็นโครงสร้าง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้นในตลาดวิทยุและโทรทัศน์ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเองของกลุ่มวิชาชีพสื่อในด้านเนื้อหา โดยดำเนินการดังนี้

- ก) เสริมความเข้มแข็งในการกำกับดูแลตนเองของหนังสือพิมพ์ โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยการสร้างความเข้าใจ เรื่องข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์แก่ประชาชน
 - ข) สร้างระบบกำกับดูแลสื่อวิทยุและโทรทัศน์ภายใต้การสนับสนุนของ กสช. ซึ่งประกอบด้วย การนำเอาระบบแบ่งประเภทเนื้อหาของรายการ (rating) และระบบที่กำหนดช่วงเวลาจุดแบ่ง (watershed) ในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมมาใช้ในสื่อโทรทัศน์ การจัดทำข้อกำหนดจรรยาบรรณในด้านต่างๆ และการวางระบบพิจารณาเรื่องร้องเรียนในสองระดับ
4. การจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่มีผลตอบแทนทางพาณิชย์ต่ำแต่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น
- ก) การสนับสนุนสถานีวิทยุโทรทัศน์สาธารณะ
 - ข) การสนับสนุนสถานีวิทยุชุมชน
 - ค) การสนับสนุนการผลิตรายการสารคดี หรือรายการเพื่อการศึกษของผู้ประกอบการรายย่อย ที่เข้าหลักเกณฑ์ตามกำหนด
 - ง) โครงการให้การศึกษาเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) แก่ประชาชน
 - จ) การฝึกอบรมบุคลากรด้านสื่อ โดยให้การอุดหนุนโดยตรงแก่บุคลากร

การรับการอุดหนุนตาม ข)-จ) ควรอยู่ในระบบที่มีการแข่งขัน โดยผู้รับการอุดหนุนต้องจัดทำข้อเสนอโครงการ นำเสนอต่อ กสช. คัดเลือกอย่างโปร่งใสโดยเปิดเผยรายละเอียดของโครงการ ที่ผ่านการคัดเลือกแก่สาธารณะ

ทั้งนี้ รายได้ส่วนใหญ่ของกองทุนในการสนับสนุนโครงการต่างๆ ดังกล่าวน่าจะได้อาจมาจากการแปลงรายได้จากสัมปทานกิจการโทรทัศน์เป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และการจัดการประมูลใบอนุญาตวิทยุ

Abstract

This synthesis paper is prepared based on the findings of 11 background papers under the ‘Media Reform Project’. The background papers are:

1. Objectives, desirable future scenarios and principles of media system.
2. The structure of broadcasting media.
3. The structure of newspaper and regulation of press.
4. Digital broadcasting and media technology
5. ‘Quality’ content
6. Media personnel development
7. Structure regulation of broadcasting media
8. Self-regulation and state-regulation
9. Media watchdog
10. Public broadcasting
11. Civic media

Key findings and recommendations include:

1. In addition to commercial and state-run media, Thailand is in an urgent need of two more types of broadcasting media: public and community broadcasting. Such media, neither controlled by the state nor motivated by commercial interests, are expected to provide information and program in the area of education, culture, children program, etc., that are of public interests but not profitable to produce.
2. State censorship and control of media has consistently produced undesirable results, especially in limiting the freedom of expression. Self-regulation of the press should replace state control. However, it is effective only under some conditions and should be complemented by civic monitoring of the media through the establishment of a ‘media watchdog’ organization. The organization needs to be independent from the media and the government, sufficiently financed and equipped with full-time staffs to operate effectively.

3. Structural regulations of broadcasting media are needed to promote greater competition. This needs to be complemented by self-regulation by professional bodies in the area of content regulation. In particular, a rating and watershed systems for broadcasting media should be introduced as parts of the regulatory regime administered by the NBC. Self-regulation by broadcasting media professionals should also be promoted and backed up by NBC's regulation.
4. There is a need to reform media financing. In particular, the 'Broadcasting Media Development Fund', set up under the auspices of the Broadcasting and Telecom Regulatory Organization Act, should be used to fund the following media bodies and activities:
 - a. Public broadcasting media
 - b. Community media
 - c. Content creation by small producers
 - d. Media literacy program
 - e. Media professional training

Support for activities b)-e) should be subjected to competitive granting based on the merit of the proposals submitted to the NBC. Revenue of the fund includes license fees converted from commercial television concession fees, and revenue raised by radio frequency spectrum auction.